

TÜRKİYE SAVUNMA SANAYİ SEKTÖR RAPORU

2015

TÜRKİYE SAVUNMA SANAYİ SEKTÖR RAPORU

2015

TOBB Yayın No: 2016/283
ISBN: 978-605-137-584-7

TOBB yayınları için ayrıntılı bilgi
Yayın Müdürlüğünden alınabilir.

Tel : (0312) 218 20 00
Faks : (0312) 218 20 64
internet: www.tobb.org.tr

TOBB yayınlarına tam metin ve ücretsiz olarak internetten ulaşabilirsiniz.

Tasarım: GÖKÇE OFSET

Baskı: ÖZYURT MATBAACILIK
Zübeyde Hanım Mah Büyük Sanayi 1.Cad. Süzgül Sk. No: 7
İskitler / Altındağ / ANKARA
Tel: 0312 384 15 36

ÖNSÖZ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk özel sektörünün en üst düzey yasal temsilcisi sıfatı ile iş dünyasının ihtiyaçları doğrultusunda çalışmalar yürütmekte, sorunlarına çözüm aramakta ve özel sektörün istikrarlı bir biçimde gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Sektörlerimize daha kapsamlı hizmet sunulması ihtiyacı doğrultusunda ve bu hizmetlerin geliştirilmesi perspektifinde 18 Mayıs 2004 tarih ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 57'nci maddesine dayanılarak Türkiye Sektör Meclislerinin Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği" hazırlanmıştır. 12 Şubat 2005 tarih ve 25725 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmeliğimize istinaden birliğimiz şemsiyesi altında 59 adet Türkiye Sektör Meclisi oluşturulmuştur.

Türkiye Sektör Meclisleri, sektörün tüm ilgili taraflarını bünyesine alan entegre yapısı ile yerel olduğu kadar uluslararası nitelik taşıyan sektörel bir bakış açısı ile ve bugünün yanında geleceği kuşatan strateji ve vizyonu ile dünyadaki benzer örneklerinden daha kapsamlı örnekler sunmaya yönelmiş bir yapıdır. Bu haliyle sektör meclisleri, sektörlerimize ve ekonomimize büyük faydalar sağlama potansiyeli taşıyan önemli bir oluşumdur.

Meclisler firmaların, sektörel kuruluşların ve ilgili kamu kurumlarının üst düzey yöneticileri ile temsilcilerini bünyesine katan önemli bir buluşma noktasıdır. Türkiye

Sektör Meclisleri, yelpazesi içine aldığı tüm ekonomik sektörler için radikal bir adımı temsil etmektedir. Meclis içerisinde sağlanan birlik ve beraberlik ortamı, ortak görüşlerin oluşturulmasına ve ortak kararların alınmasına imkan sağlamaktadır. Ortak kararlar doğrultusunda başlatılan girişimlerden ilgili merciler nezdinde daha olumlu sonuçlar alınmaktadır. Bu sektörel yapılanma ile kamu-özel sektör ortaklığının etkin bir biçimde hayata geçirilebildiği sağlam bir zemin oluşturmuştur.

Meclis faaliyetleri çerçevesinde, meclis çalışmalarından daha fazla verim alınabilmesi, farklı görüş ve düşüncelerin uyumlaştırılması, tutarlılık sağlanması sektörün mevcut durumu ve geleceğine yönelik beklentileri konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla meclislerimiz tarafından sektör raporları hazırlanmaktadır.

Savunma sanayimizin altıncı raporu ilgililerin bilgilerine ve istifadelerine sunulmuştur. Hazırlanan "Savunma Sanayi Sektör Raporu 2015" sektörel politika ve stratejilerin oluşturulması, geleceğe yönelik projeksiyonlara ve pazar araştırmalarına katkıda bulunması açısından faydalı olacağı düşüncesi ile Savunma Sanayi Sektörümüze, camiamıza ve ilgililere hayırlı olmasını dilerim.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

Başkan

ÖNSÖZ

Türkiye Savunma Sanayi Meclisi, 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu kapsamında kurulmuş olan 59 Sektör Meclisinden biridir. Kurulduğu Temmuz 2006 yılından bugüne sektörün özellikle yasal sorunları üzerinde önemli çalışmaları gündemine alan ve büyük bir bölümünün gerçekleşmesine katkıda bulunan geniş tabanlı savunma sanayi fikir platformudur. Sektör Meclislerinin Kuruluş Yönetmeliği çerçevesinde sektörün her kesiminden üst düzey yönetici ve sanayicilerini belirlenen periyotlarda bir araya getirerek, sektörel sorunlara çözüm aramakta, Türk Savunma Sanayii'nin güçlendirilmesi ve geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

Sektöre ilişkin yasal mevzuatlara, yenilenen resmi dokümanlara, yeni hazırlanan kanun, genelge, yönetmelik ve yönergelere görüş oluşturmakta ve ilgili makamlara sunmaktadır. Bünyesinde gerektiğinde teşkil edilen alt çalışma grupları ile detay etütler yapmakta, Savunma Sanayi İmalatçılar Derneği ile yakın işbirliği ve koordinasyon içinde kendisine tevdi edilen görevleri yerine getirmektedir. İlgili bakanlıklarla ve bürokratlarla yakın diyalog içerisinde, Savunma Sanayi Müsteşarlığı'nın belirlediği strateji ve politikalar çerçevesinde sektör mensuplarını bilgilendirme kanalı olarak da görev yapmaktadır.

Son 10 yıldır sürekli gelişim gösteren, özgün teknoloji edinimlerini ürüne dönüştürerek Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ihtiyaçlarını büyük ölçüde yurt içinden sağlama gayreti içinde bulunan sektör, gelişimine uygun olarak yurt dışı pazarlarda kendini hissettirmeye başlamış ve savunma sanayisi gelişmiş ülkelerle kıyasıya rekabet eder hale gelmiştir. Bu gelişime paralel olarak, sektördeki gelişmeleri yakından takip etmekte, özgün mal ve hizmetlere pazar araştırması yapmakta, yararlanılabilecek bilgileri ilgili özel ve resmi kurumlarla paylaşmaktadır.

Sektör Raporları Savunma ve Havacılık Sanayii İmalatçılar Derneği-SASAD, firma ve kuruluşlarının sağladığı verilerle mukayeseli olarak ortaya koyan, detaylı değerlendirmeler için istifade edilebilecek dokümanlardır. Kitap halinde hazırlanan yıllık raporlar ilgili özel ve resmi kurum ve kuruluşların yanında, üniversitemizde de yayımlanmakta, ayrıca www.tobb.org.tr web sitesinde de istifadelerine sunulmaktadır. Dünya ülkelerinin savunma harcamalarına ilişkin veriler 2015 yılı için 2016 yılı ikinci yarısından itibaren açıklanmaya başlanmıştır. Raporda yer alan veriler 2014 ve 2015 yıllarına aittir.

Sektör Raporu 2015'in sektörle ilgili çalışmalar yapan tüm ilgililere bir yardımcı doküman olması dileklerle saygılarımı sunarım.

Yılmaz KÜÇÜKSEYHAN

**TOBB Türkiye Savunma Sanayi Meclis Bşk.
SASAD Genel Sekreter Yrd.**

ÖZET

2015 Sektör Performans Raporu altı başlık halinde hazırlanmıştır, Birinci bölümde Dünya Savunma Sanayii, Türk Savunma Sanayii verileri ile mukayeseli olarak ele alınmıştır.

Dünya Savunma Harcamaları 2015 yılında %1 düşüşle 1.773 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Savunma harcamaları Amerika ve Batı Avrupa'da düşmeye, Afrika, Doğu Avrupa, Asya ve Okyanusya bölgelerinde artmaya devam etmiştir. Orta Doğu ülkelerinin 2015 yılı harcamaları tam olarak tespit edilememiştir.

Savunma harcamalarında ilk 15 ülke sıralamasında bir önceki yıla nazaran küçük oynamalar olmuştur. Uzun yıllar harcamalarda ilk 15 ülke arasında yer alan Türkiye son üç yıldır düşmeye devam ederek bu yıl ilk 15 ülke arasında yer alamamıştır.

Savunma sanayiinde üretimdeki ilk 100 ülkenin 2014 yılı üretimleri toplamı 401 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılı üretim miktarı 2017 yılında ancak açıklanabilecektir. Diğer bir ifade ile Dünya cirosu 2014 yılı için 401 milyar olmuştur.

Dünya savunma sanayii sektöründe üretim yapan 100 firma arasında ASELSAN ve TUSAŞ firmalarımız yer almıştır. ABD 38 firması ile ilk sırada yer almaktadır.

Dünya savunma sanayii pazar hacmi 94,5 milyar dolar olmuştur. Bu gelişim dikkate alındığında silah satışları devamlı bir artış eğilimi göstermektedir

İhracat sıralamasında Türkiye 12. sırada yer almaktadır. Çin, İngiltere, İsrail ve Ukrayna bu dönemde ihracatlarını rapor etmemişlerdir.

Türk Savunma Sanayii dünya savunma pazarlarında giderek rekabet gücü kazanmaya devam etmektedir. Bu durumda Türkiye Gelişen Üreticiler başlığı altında Hindistan, Güney Kore, Brezilya ile birlikte yer almaktadır.

İkinci bölümde Türk Savunma ve Havacılık Sanayii Performansı detayları ile birlikte SASAD verileri ile sunulmuştur.

Raporun son bölümünde Türk Savunma Sanayii'nin genel bir değerlendirmesi yer almaktadır. Ayrıca sektörün önemli üç soruna ve çözüm önerilerine de yer verilmiştir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
ÖNSÖZ	V
ÖZET	VII
TABLO LİSTESİ.....	X
GRAFİK LİSTESİ.....	XI
HARİTA LİSTESİ	XII
I. DÜNYA SAVUNMA HARCAMALARINA GENEL BAKIŞ	1
Savunma Harcamalarına Göre Genel ve Bölgesel Eğilimler	3
Avrupa	4
Asya ve Okyanusya	5
Latin Amerika	5
Afrika.....	5
Orta Doğu	5
II. 2015 YILI SAVUNMA HARCAMALARINDA İLK 15 ÜLKE	7
Dünya Savunma Sanayii Üretimi	9
İhracat.....	11
III. TÜRK SAVUNMA VE HAVACILIK SANAYİİ 2015 YILI PERFORMANS RAPORU	13
Genel	15
İhracat.....	17
Alınan Siparişler.....	21
İthalat.....	22
ARGE ve Teknoloji.....	23
İstihdam	25
IV. GENEL DEĞERLENDİRME	27
V. SEKTÖRÜN ÖNCELİKLİ SORUNLARI	31

TABLO LİSTESİ

TABLO - 1: Savunma Harcamalarında İlk 15 Ülke	9
TABLO - 2: 100 Üretici Firma Dağılımı	10
TABLO - 3: İhracatta İlk 15 Ülke	11
TABLO - 4: 2014 – 2015 Performans Genel Durumu (milyar dolar)	15
TABLO - 5: İhracattaki Değişimler	18
TABLO - 6: Türkiye İhracatı Bölgesel Dağılım	19
TABLO - 7: Alınan Siparişler (milyar dolar)	22

GRAFİK LİSTESİ

GRAFİK - 1: 2010 – 2015 Yılları Arasında Ciro Durumu.....	16
GRAFİK - 2: Teknolojik Segment Kırılımı.....	17
GRAFİK - 3: İhracatın Sektörel Kırılımı.....	20
GRAFİK - 4: Yurt Dışı Satış Gelirlerindeki Gelişim	21
GRAFİK - 5: Bölgesel İthalat Miktarları	22
GRAFİK - 6: İthalatın Gelişimi.....	23
GRAFİK - 7: İthalatın Alt Sektörler Bazında Dağılımı.....	24
GRAFİK - 8: ÜG & TG Harcamaları	24
GRAFİK - 9: 2011 – 2015 ARGE Harcamalarının Gelişimi	24
GRAFİK - 10: İstihdam.....	25

HARİTA LİSTESİ

HARİTA - 1: Bölgesel Eğilimler	4
HARİTA - 2: İhracatın Bölgesel Dağılımı (milyar dolar).....	20

I.

DÜNYA SAVUNMA HARCAMALARINA GENEL BAKIŞ

Dünya savunma harcamaları toplamı 2015 yılında 1,773 milyar dolar olmuştur. 2014 yılı harcamalarına nazaran %1 artış izlenmiştir. Bu harcamalar GDP'nin ortalama %2,3'üne tekabül etmektedir. Diğer ifade ile kişi başı savunma harcaması 228 dolar olarak hesaplanmaktadır.

Savunma harcamaları Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'da düşmeye devam etmektedir. Benzer şekilde Latin Amerika ve Afrika harcamaları da 2015 yılında azalma göstermiştir. Uzun yıllar bu bölgelerde savunma harcamalarında artış izlenmiştir. Savunma harcamaları Türkiye'de de son birkaç yıldır azalmaya devam etmektedir.

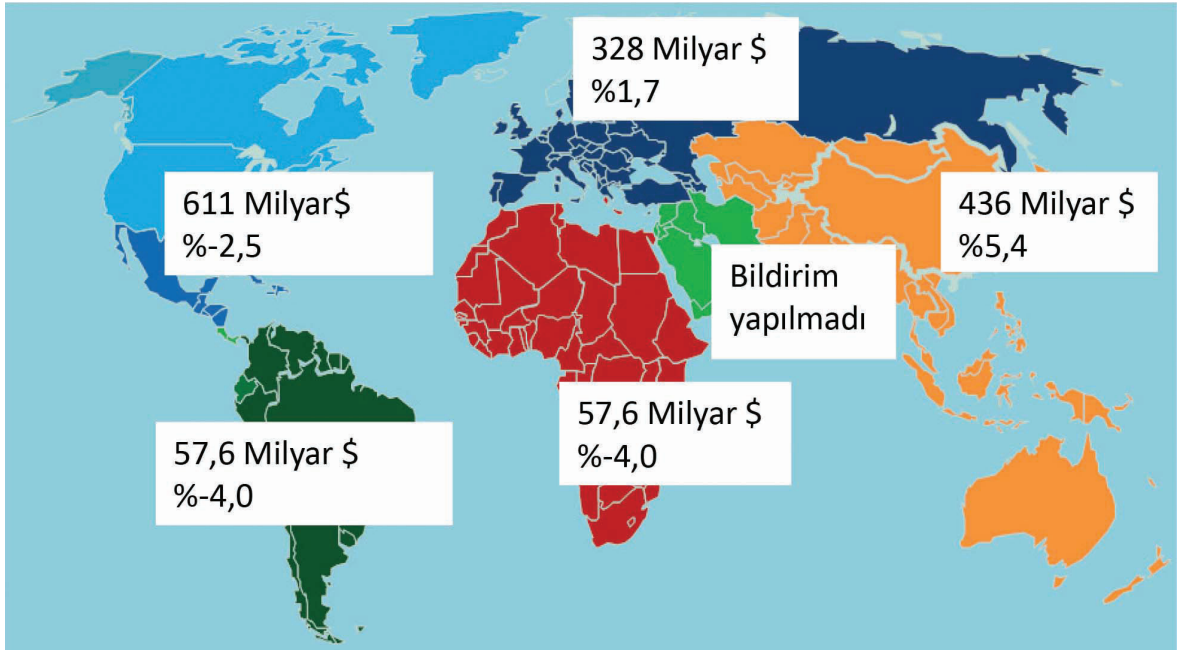
Savunma harcamaları Asya ve Okyanusya, Doğu Avrupa ve Orta Doğu bölgelerinde artmaya devam etmektedir. Nitekim dünya ticaretinin odak noktası Batı'dan Asya ve Okyanusya bölgelerine kaymaktadır.

Savunma Harcamalarına Göre Genel ve Bölgesel Eğilimler

Kuzey Amerika (ABD) ve Batı Avrupa harcamaları düşme eğilimini muhafaza etmektedirler. ABD harcamaları 2014 yılına nazaran %2,4; Batı Avrupa harcamaları %1,3 oranında düşüş göstermiştir. Buna karşın Merkezi Avrupa ve Doğu Avrupa harcamalarında 2015 yılında da artış devam etmiştir. Başta Polonya olmak üzere bu artış %13 olarak izlenmektedir. Özellikle Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin savunma harcamalarının artmasında Ukrayna'nın durumu da önemli bir etken olarak görülmektedir.

Asya ve Okyanusya savunma harcamalarında 2015 yılında %5,4 oranında artış izlenmektedir. Artışın önemli bir kısmı Çin'in harcamalarındaki artıştan kaynaklanmaktadır.

Petrol fiyatlarında 2014 yılında yaşanan düşüş savunma harcamalarında az da olsa Latin Amerika ülkelerinde düşüşe neden olmuş, ancak 2015 yılında artan petrol fiyatları ile dikkat çekici şekilde harcamalarda artış izlenmiştir. Rusya ve Suudi Arabistan harcamalarının ise 2016 yılında düşeceği değerlendirilmektedir.

HARİTA - 1: Bölgesel Eğilimler

Kaynak: SIPRI 2016

Avrupa

Avrupa savunma harcamaları 2015 yılında 2014 yılına nazaran %1,7 oranında bir artış göstermiştir. Batı ve Merkezi Avrupa Ülkelerinin savunma harcamaları ise 238 milyar dolar olup, 2014 yılına nazaran %0,2 bir düşüş izlenmiştir. Doğu Avrupa'nın toplam savunma harcamaları 74,4 milyar dolar olup 2014 yılına nazaran %7,5 bir artış göstermiştir.

NATO'nun doğu cephesinde bulunan ülkeler, Ukrayna'ya Rusya'nın müdahalesini de dikkate alarak savunma harcamalarında önemli artışlara gitmişlerdir. Nitekim Polonya savunma harcamalarında %22 oranında; 10,5 milyar dolarlık bir artış göstermiştir. Polonya gelecek 10 yıl için "Modernizasyon Projeleri" için 40 milyar dolarlık bir harcama planlamıştır.

Romanya savunma harcamalarında 2016 yılı için %53 bir artış öngörmekte, bu harcama ile GDP'nin %2'lik oranını yakalamayı hedeflemektedir. Diğer ülkelerden Slovakya savunma harcamalarında %17, Baltık ülkelerinde Estonya, Letonya ve Litvanya ise sırasıyla %6,6, %14, %33 gibi bir artış göstermiştir.

Şüphesiz tüm bu artışlar Rusya'nın Ukrayna ve Kırım gibi ülkelere karşı bir tehdit oluşturmasından kaynaklanmaktadır.

Doğu Avrupa'da Rusya savunma harcamalarını %7.5 artırarak 66,4 milyar dolara çıkartmıştır. Düşen petrol ve gaz fiyatları, Rusya'da bir ekonomik kriz yaşanmasına neden olmuştur. Bu krizin nedenleri arasında Avrupa Birliği ülkelerinin ve ABD'nin ekonomik ambargoları da büyük ölçüde etkili olmuştur.

Ukrayna 2015 yılı savunma harcamalarını 3,6 milyar dolar olarak gerçekleştirmiştir. Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki Dağlık Karabağ sorunu bu ülkelerin savunma harcamalarında önemli artışlara neden olmuştur. Azerbaycan 2015 yılında 3 milyar dolar, Ermenistan ise 447 milyon dolarlık savunma harcaması yapmışlardır.

Asya ve Okyanusya

Asya ve Pasifik ülkeleri 2015 yılında 2014 yılına nazaran %5,4 oranında bir artışla 436 milyar dolarlık bir savunma harcaması yapmışlardır. Bölgede en büyük harcama Çin tarafından yapılmış olup 215 milyar dolar ile bölge harcamalarının %49'unu yapmıştır. Bölgede en fazla savunma harcaması yapan ülkeler sırası ile Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore ve Avustralya'dır. Hindistan 2014 yılına nazaran savunma harcamalarında %1,4 oranında bir düşüşle 51 milyar dolar harcama yapmıştır. 2016 yılı için %13'lük bir artış öngörülmektedir.

Bölge savunma ve havacılık sektörü için önemli bir pazar olma özelliğini devam ettirmektedir.

Latin Amerika

Latin Amerika savunma harcamaları 2015 yılında %2,9 düşüşle 67 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu bölgede savunma harcamalarında en önemli düşüş Venezuela'da görülmektedir. Petrol fiyatlarındaki düşüş, ekonomik kriz yanında ihalelerdeki bazı yasal olmayan uygulamalar sebebi ile harcamaları önemli ölçüde (%64 seviyelerinde) düşürmüştür.

Afrika

Afrika savunma harcamalarında da 2015 yılında bir önceki yıla nazaran %5,3 gibi bir düşüş olmuş, toplam harcamalar 37 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu durum 2014 yılına kadar devam eden artışları bir bakıma durdurmuştur. Bu harcamaların 17,9 milyar doları Kuzey Afrika ülkelerine, 19,1 milyar doları da Güney Afrika'ya (Sub-Saharan) aittir. Kuzey ülkelerinin harcamaları 2014 yılına nazaran %2,1 artarken; Güney Afrika ülkelerinde %11'lik bir düşüş görülmüştür. Bölgede Angola 2014 yılına kadar harcamalarını artırmaya devam ederken, 2014 yılında petrol fiyatlarındaki düşüş %42 civarında bir düşüş yaşanmasına neden olmuştur.

Orta Doğu

Bölge ülkelerinden; Kuveyt, Katar, Suriye, B.A.E. ve Yemen 2015 yılı için savunma harcamaları konusunda bildirimde bulunmamışlardır. Bölgedeki savunma harcamalarındaki belirsizlik devam etmekle birlikte, Suudi Arabistan harcamaları %4,1 artış göstermiştir.

II.

2015 YILI SAVUNMA HARCAMALARINDA İLK 15 ÜLKE

Savunma harcamalarında 2014 yılına nazaran önemli bir değişiklik olmamakla birlikte, her yıl savunma bütçesi daralan Türkiye ilk defa ilk 15 ülke dışında kalmıştır. Değişimlerin büyük bir kısmı dolar kur oranlarındaki değişimlerden kaynaklanmaktadır.

2015	2014	ÜLKE	Harcama (Milyar dolar)
1	1	ABD	596
2	2	Çin	215
3	4	Suudi Arabistan	87,2
4	3	Rusya	66,4
5	6	İngiltere	55,5
			1.020
6	7	Hindistan	51,3
7	5	Fransa	50,9
8	9	Japonya	40,9
9	8	Almanya	39,4
10	10	Güney Kore	36,4
			1.239
11	11	Brezilya	24,6
12	12	İtalya	23,8
13	13	Avusturalya	23,6
14	14	B.A.E.	22,8
15	15	İsrail	16,1
			1.350

TABLO - 1: Savunma Harcamalarında İlk 15 Ülke
Kaynak: SIPRI 2016

2014 yılında Türkiye bu tabloda 15. sırada yer almakta idi. Yapılan hesaplamada doların TL karşısında kazandığı değer nedeni ile 15. sırada İsrail yer almıştır. 2014 yılında İsrail bildirimde bulunmamıştır. 2010 yılından itibaren Türkiye savunma bütçesinde başlayan kesintiler bu yıla kadar devam etmiştir. Diğer ülkelerin değişimleri tabloda görülmektedir.

Dünya Savunma Sanayii Üretimi

SIPRI 2016 dokümanında yer alan 100 üretici firmanın toplan üretimleri tutarı, 2014 yılı için 401 milyar dolar olarak açıklanmıştır. 2015 yılı üretim durumu henüz yayımlanmamıştır. 2013 yılı üretimine nazaran (402,3 milyar dolar) az da olsa bir düşüş yaşanmıştır. 2014 yılı ilk 100 firmanın üretiminde ABD ve Batı Avrupa payı %80,3 olmuştur.

Firma Sayısı	Bölge/Ülke	2014 Satış (Milyar \$)	2013 Satış (Milyar \$)
38	Kuzey Amerika(ABD)	218,0	223,2
26	Batı Avrupa	104,1	109,4
11	Doğu Avrupa (Rusya)	40,8	30,7
13	Diğer Üreticiler	23,2	22,3
12	Yükselen Üreticiler	14,9	13,9
6	Güney Kore		
3	Hindistan		
2	Türkiye		
1	Brezilya		

2015 Yılı bildirim henüz Rapora dahil edilmemiştir

TABLO - 2: 100 Üretici Firma Dağılımı

Kaynak: SIPRI 2016

Savunma sanayii üretimindeki gözlemlenen bu küçük düşüşün iki nedeni bulunmaktadır. Birinci neden 2008 yılında yaşanan ekonomik kriz nedeni ile özellikle Batı Avrupa ülkeleri bütçelerinde önemli ölçüde kısıntıya gitmişlerdir. Bu etki 2015 yılına kadar etkisini göstermiştir. İkinci neden ise Irak ve Afganistan operasyonlarının sona ermesinin savunma harcamalarında etkili olmasıdır.

Türkiye, TUSAŞ ve ASELSAN firmaları ile bu üretim tablosunda yerini almıştır. Ayrıca SIPRI'nin üretim konusunda yeni kategorisi "Yükselen Üretici Ülkeler" arasında Hindistan, Güney Kore ile birlikte Türkiye'nin de artık dünya pazarlarında özgün ürünleri ile daha fazla rekabet gücü kazandığı vurgulanmaktadır.

Ekonomik ve coğrafyadan kaynaklanan nedenler savunma harcamalarında gelecek yıllara ait bazı işaretler vermektedir. Öncelikle Doğu Avrupa Ülkeleri ve Baltık Ülkeleri Rusya'nın Ukrayna örneği tehdidine karşı silahlı kuvvetlerini modernize etme ve yeni sistemlerin tedarikine hız kazandırmıştır. Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerindeki terör tehdidi bu bölge ülkelerinin tedariklerini artıracak gibi görünmektedir.

Dünya savunma ürünleri satışı 2011 – 2015 döneminde %14 gibi bir artış göstermiştir. Bu süreçte ABD, Rusya, Çin, Fransa ve Almanya satışların %74'ünü gerçekleştirmişlerdir. Son 5 yıllık dönemde Orta Doğu'ya yapılan satışların %61 artış gösterdiği tespit edilmiştir. Satışlar Asya ve Okyanusya'ya %26, Afrika'ya %19'luk bir artış izlemiştir. Tüm bu artışların aksine Avrupa'ya olan satışlarda %41 gibi bir azalma olmuştur. 2011 – 2015 döneminde tüm satışların %48'i Asya ve Okyanusya bölgesine yapılmıştır. Nitekim bu bölgede en büyük ithalatçı ülkeler Hindistan, Çin ve Avustralya'dır. Türkiye 2011 – 2015 döneminde ithalatta 16. sırada yer almaktadır. 2014 yılında Türkiye 291 sistemin ithalatı için 1.074 milyar dolar harcamıştır. Bu meblağ tüm dünya ithalatının %0,6'sına tekabül etmektedir.

İhracat

SIPRI 2016, ülkelerin 2015 yılı raporlarının henüz toplanamamış olması nedeni ile 2014 ihracat rakamlarını yayımlamıştır.

İhracat sıralamasında ülkelerin içinde bulunulan yılda yaptıkları satışlar için kestikleri fatura değerleri dikkate alınmış, lisans anlaşması ve alınan siparişler dikkate alınmamıştır. İngiltere, Çin, Ukrayna ve İsrail'in 2014 yılı ihracat rakamları rapor edilmemiştir. Eğer İsrail, İngiltere, Çin ve Ukrayna'nın ihracat rakamlarının Türkiye'den daha fazla olacağı dikkate alınırsa Türkiye, 11 veya 12. sırada yer alabilir.

2014 yılında toplam ihracat tutarı 94,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

SIRA	ÜLKE	İHRACAT (Milyar Dolar)	AÇIKLAMA
1	ABD	20,345	
2	RUSYA	15,600	
3	FRANSA	5,102	
4	İTALYA	4,416	
5	İSPANYA	4,248	
6	GÜNEY KORE	3,516	
7	ALMANYA	2,418	
8	TÜRKİYE	1,655	
9	İSVEÇ	1,160	
10	İSRAİL	?	Bildirimde bulunmamıştır
11	İNGİLTERE	?	Bildirimde bulunmamıştır
12	ÇİN	?	Bildirimde bulunmamıştır
13	AVUSTURYA	0,712	
14	İSVİÇRE	0,616	
15	UKRAYNA	?	Bildirimde bulunmamıştır

TABLO - 3: İhracatta İlk 15 Ülke

Kaynak: SIPRI 2016

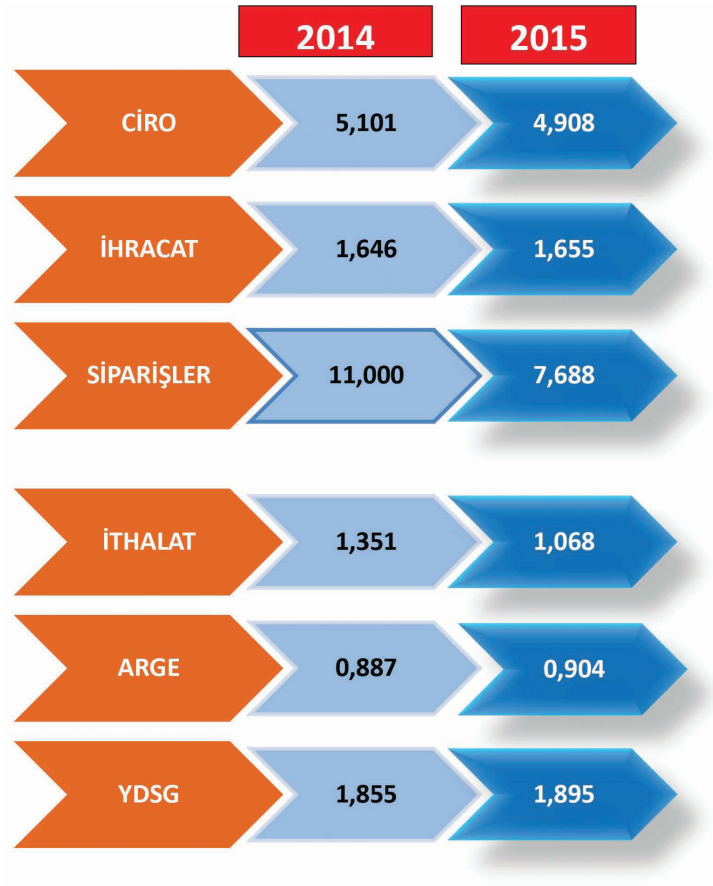
III.

**TÜRK SAVUNMA VE HAVACILIK SANAYİİ
2015 YILI PERFORMANS RAPORU**

Genel

Türk Savunma ve Havacılık Sanayii gelişen sektörlerin başında yer almakla birlikte, savunma harcamalarının giderek azalması nedeni ile 2014 yılından 2015 yılına geçerken bir daralmanın olduğu verilerden anlaşılmaktadır. 2014 yılına kadar savunma harcamaları en fazla ülkeler sıralamasında 15. sırada yer alırken, 2015 yılında ilk 15 ülke arasında yer alamamıştır. Harcamaların kısılması, yeni projelerin açılmamasında bir neden olarak görülebilir. Diğer taraftan Türk Savunma ve Havacılık Sanayii özellikle Orta Doğu'da olmak üzere önemli pazar kaybı yaşamaktadır. Siyasi nedenlerle kısılan alımlar üretimi ve dolayısıyla ihracatı menfi yönde etkilemektedir.

Sektör performans verilerinin önceki yılın tekrarı olduğu ve alınan siparişler dışında çok ciddi bir değişim olmadığı görülmektedir. Alınan siparişlerde önceki yıla göre önemli bir gerileme görülmektedir

TABLO - 4: 2014 – 2015 Performans Genel Durumu (Milyar Dolar)

Kaynak: SASAD

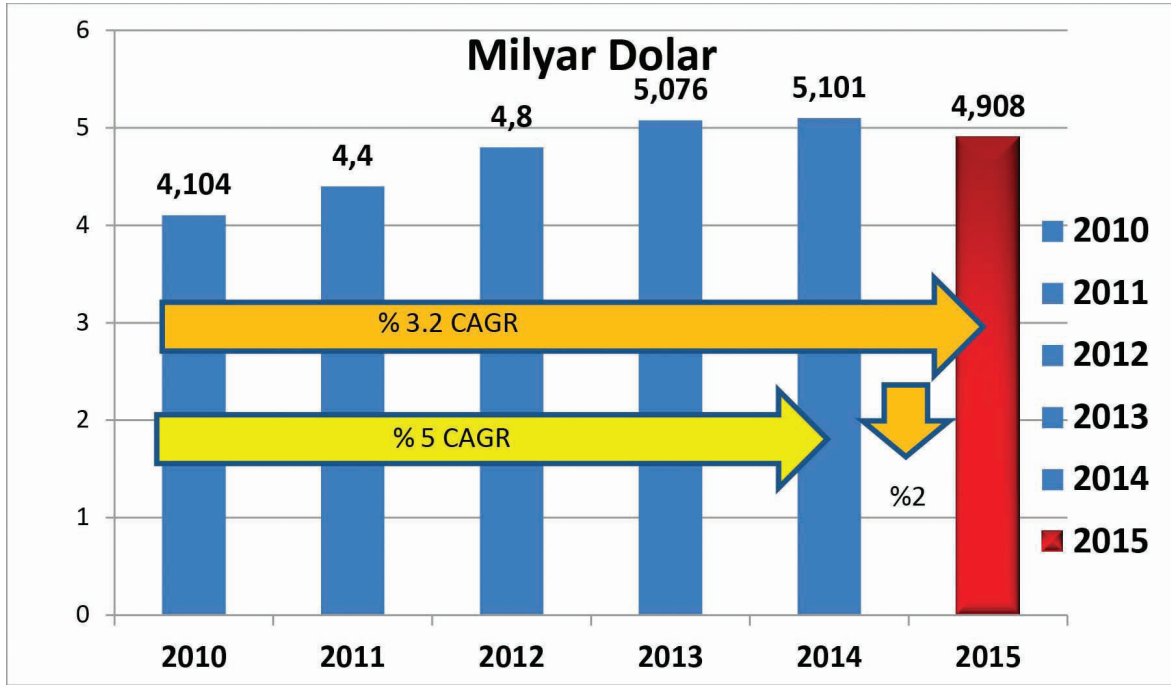
TABLO - 4'de 2014 – 2015 yıllarına ilişkin mukayeseli veriler özetlenmiştir. Ciroda 93 milyon dolarlık küçük bir düşüş izlenmekle birlikte, genel olarak 2014 yılı verisine göre ciddi bir farklılık yoktur.

Tabloda görüldüğü üzere 2015 yılı üretim ve satışlar toplamı bir önceki yıla nazaran az da olsa bir düşüş göstermiştir. Bu durum iç pazardaki daralma yanında özellikle Orta Doğu pazarında politik nedenlerle yaşanan düşük satışlardan ve odaklı üretimden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Bu durumun geçici olduğunu ve hatta düzelmeye başladığını söylemek mümkündür.

2014 yılında kişi başı ciro miktarı 163.273 dolar iken, 2015 'te ciroya bağlı olarak düşmüş ve 153.402 dolar olarak gerçekleşmiştir. Savunma sanayisi gelişmiş olan Avrupa da bu rakam 250.000 – 300.000 dolar civarındadır.

Sektörün toplam satış tutarının **2014'e göre %2 gerilemesi**, ihracattaki artış eğiliminin duraksaması ve iç pazarda yeterli genişlemenin yaşanmaması sonucu ortaya çıkmış görünüyor.

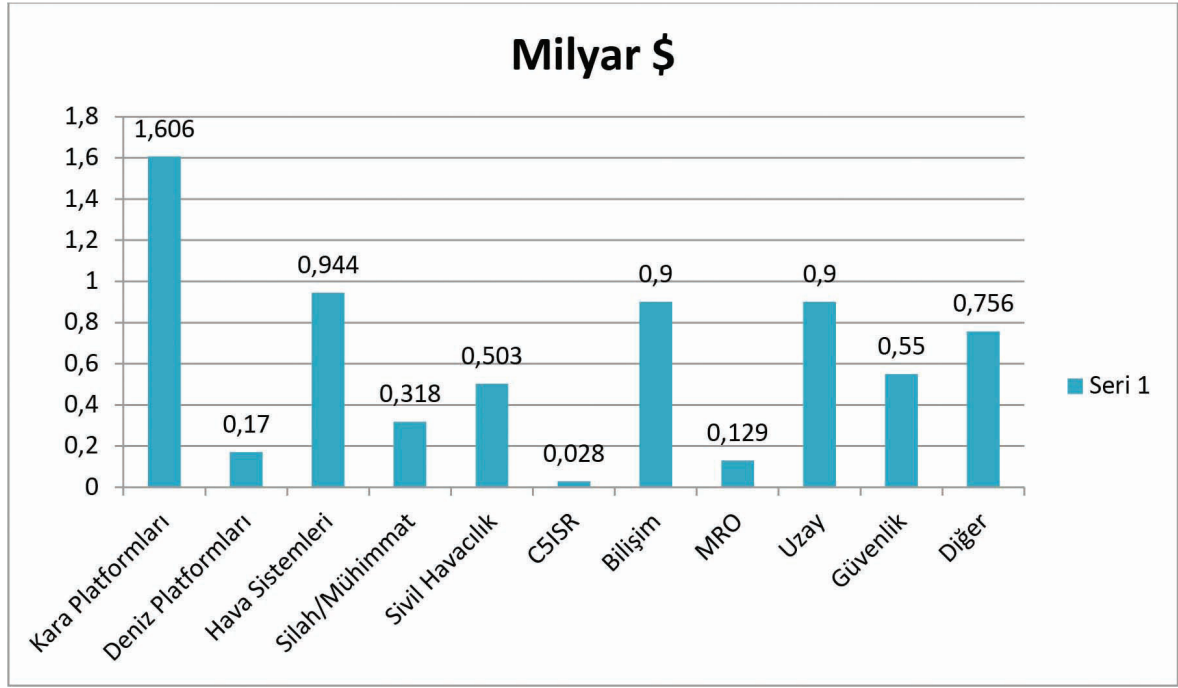
Bu gelişme ile **Bileşik Yıllık Büyüme Hızı (Compound Annual Growth Rate-CAGR) 2010 – 2014 arası %5** iken; **2010 – 2015 arasında %3,2'ye** gerilemiştir.

GRAFİK - 1: 2010 – 2015 Yılları Arasında Ciro Durumu

Kaynak: SASAD

Sektörün genel durumunu 2014 – 2015 yılları arasındaki değişimleri birlikte ele aldığımızda, ithalattaki azalma dışında diğer alanlardaki performansta önemli bir değişiklik izlenmemektedir. İthalat miktarındaki değişim ise ilgili yıldaki projelerin durumuna bağlı olarak değişmektedir.

GRAFİK - 2: Teknolojik Segment Kırılımı
Kaynak: SASAD

Sektörün teknoloji segmentleri bazında satış tutarının kırılımında; kara platformlarının/sistemlerinin en yüksek satış hacmine sahip olduğu görülmektedir. İkinci sırayı havacılık (askeri) almaktadır. C5ISR ve bilişim tarafındaki ciro beklentilerin oldukça altında kalmış bulunuyor. Bu teknoloji segmentinin, dünya savunma pazarında, en büyük dilimi aldığı dikkate alındığında, konunun daha detaylı bir şekilde incelenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

İhracat

Türkiye, dünya savunma ve havacılık sanayii ihracat sıralamasında en çok ihracat yapan ilk 15 ülke arasında yer almaktadır. Özgün teknolojiler ve ortak olarak üretilen Türk Savunma ve Havacılık Sanayii ürünleri dünya pazarlarında rekabet edebilir duruma gelmiştir. İhracat verileri sektörümüze ait diğer bazı verilerle birlikte Savunma Sanayi İhracatçılar Birliği (SASAD) tarafından da derlenmekte ve yayımlanmaktadır. 2015 yılı ihracat rakamı 1,655 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu veri ile Türkiye SIPRI 2016'da ihracatta ilk 15 ülke arasında 12. sırada yer almaktadır. Ancak, 2016 yılı için Savunma Sanayii Müsteşarlığı'nın ön gördüğü 2 milyar dolarlık ihracat hedefini yakalaması mümkün görülmemektedir.

Savunma Sanayii İhracatçılar Birliği : 1,655 Milyar Dolar

Döviz Kazandırıcı Hizmetler : 0,274 Milyar Dolar

Kişi Başı İhracat Geliri : 61.491 Dolar

Türk Savunma Sanayii dünya pazarlarında sergilediği ürünleri ile “Yükselen Üretici Ülkeler” arasında yer almaktadır.

2015 yılı ihracatında Orta Doğu ülkelerine yapılan satışlarda siyasi nedenlerle önemli derecede azalma görülmüştür. Ancak, bu durum 2016 yılında düzelmeye başlamış bulunmaktadır.

TABLO - 5, ihracattaki değişimleri göstermektedir. Tabloda, artış gösteren ihracatlarımız dolgunuz, düşüşler sarı, büyük artışlar kırmızı ile gösterilmiştir.

TÜRKİYE SAVUNMA VE HAVACILIK İHRACATI 2014 – 2015 ÜLKE BAZINDA DAĞILIMI					
	ÜLKE ADI	2014 İhracatı (Dolar)	2015 İhracatı (Dolar)	Değişim (%)	2015 Yılı İçerisindeki Payı (%)
1	ABD	547.677.785	556.455.535	1,6	33,6
2	Malezya	120.076.047	121.641.741	1,3	7,3
3	Suudi Arabistan	27.610.082	106.638.291	286,2	6,4
4	Almanya	49.595.274	103.024.587	107,7	6,2
5	Fransa	60.094.745	88.663.547	47,5	5,4
6	Birleşik Arap Emirlikleri	106.580.592	76.732.469	-28,0	4,6
7	Azerbaycan	77.194.949	57.886.752	--25,0	3,5
8	İspanya	87.746.508	53.967.306	-38,5	3,3
9	İtalya	77.108.052	53.254.751	-30,9	3,2
10	Kuveyt	454.414	37.666.617	8.189,0	2,3
11	İngiltere	35.525.588	37.318.900	5,0	2,3
12	Kazakistan	11.231.297	30.885.312	175,0	1,9
13	Pakistan	21.896.696	24.696.929	12,8	1,5
14	Bahreyn	18.729.883	23.427.482	25,1	1,4
15	Tunus	25.671.369	19.607.959	-23,6	1,2
	Diğer	380.605.285	263.883.759	-30,7	15,9
	TOPLAM	1.647.798.565	1.655.751.933	0,5	100

TABLO - 5: İhracattaki Değişimler

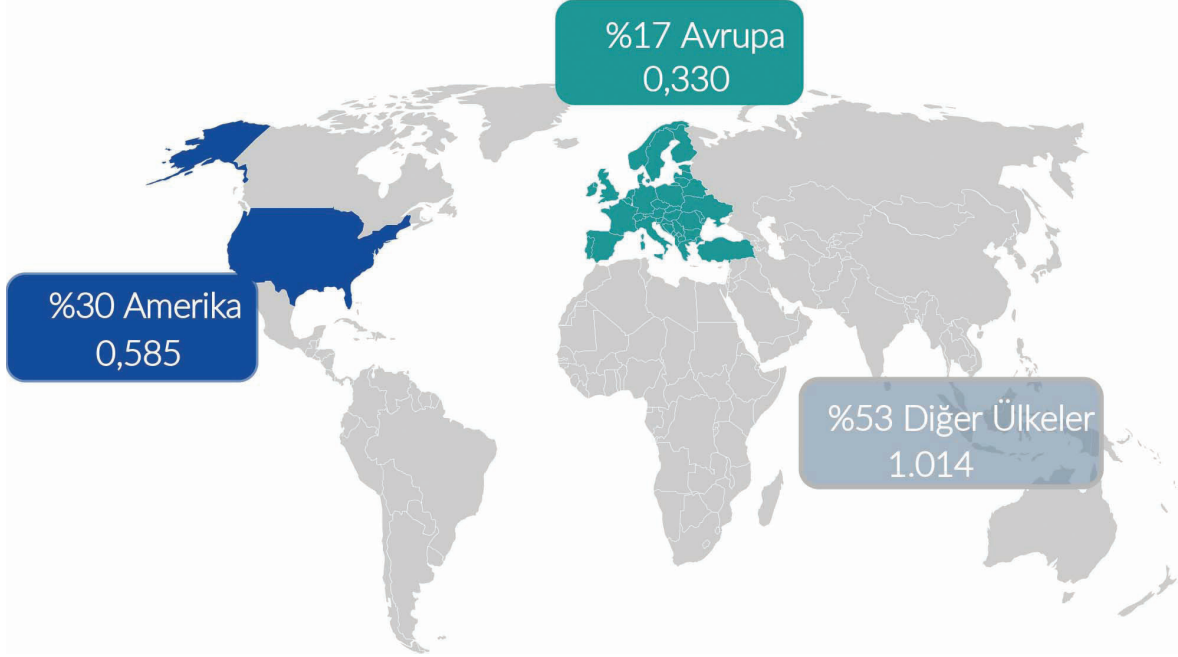
Kaynak: SIPRI 2016

TÜRKİYE SAVUNMA VE HAVACILIK İHRACATI 2014 – 2015 BÖLGE BAZINDA DAĞILIMI					
	ÜLKE ADI	2014 İhracatı (Dolar)	2015 İhracatı (Dolar)	Değişim (%)	2015 Yılı İçerisindeki Payı (%)
Amerika Kıtası					
1	ABD	547.677.785	556.455.535	1,6	33,6
Orta Doğu					
3	Suudi Arabistan	27.610.082	106.638.291	286,2	6,4
6	Birleşik Arap Emirlikleri	106.580.592	76.732.469	-28,0	4,6
10	Kuveyt	454.414	37.666.617	8.189,0	2,3
14	Bahreyn	18.729.883	23.427.482	25,1	1,4
Asya					
2	Malezya	120.076.047	121.641.741	1,3	7,3
7	Azerbaycan	77.194.949	57.886.752	--25,0	3,5
12	Kazakistan	11.231.297	30.885.312	175,0	1,9
13	Pakistan	21.896.696	24.696.929	12,8	1,5
Avrupa					
4	Almanya	49.595.274	103.024.587	107,7	6,2
5	Fransa	60.094.745	88.663.547	47,5	5,4
8	İspanya	87.746.508	53.967.306	-38,5	3,3
9	İtalya	77.108.052	53.254.751	-30,9	3,2
11	İngiltere	35.525.588	37.318.900	5,0	2,3
Afrika					
15	Tunus	25.671.369	19.607.959	-23,6	1,2
	Diğer	380.605.285	263.883.759	-30,7	15,9
	TOPLAM	1.647.798.565	1.655.751.933	0,5	100

TABLO - 6: Türkiye İhracatı Bölgesel Dağılım
Kaynak: SIPRI 2016

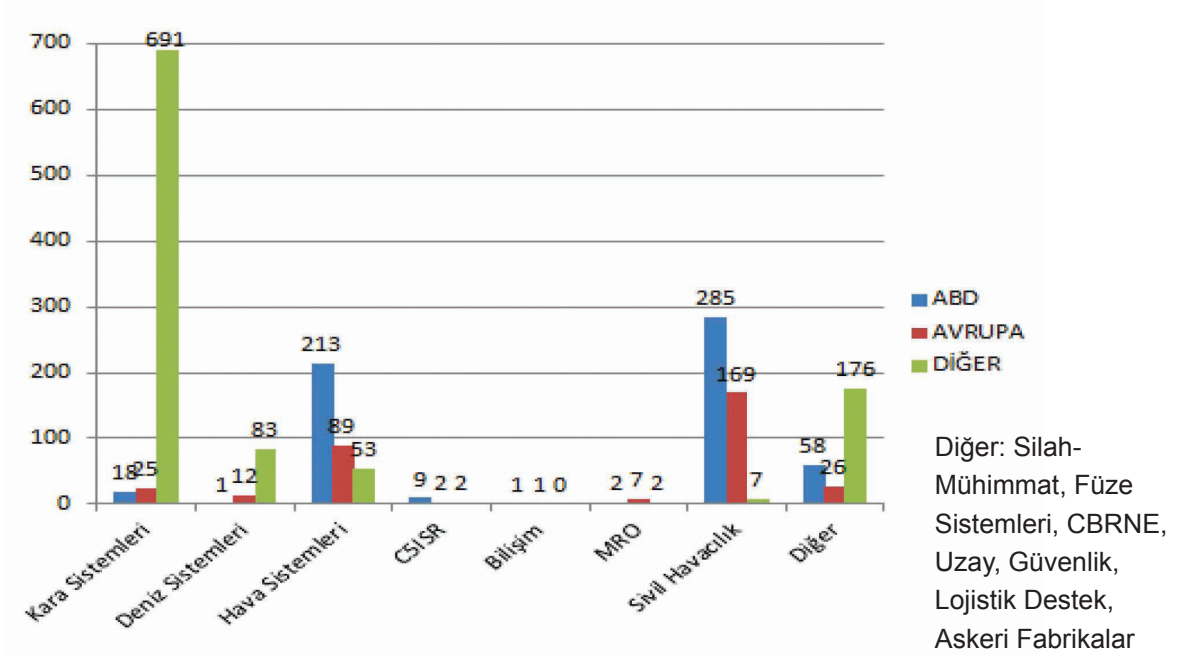
TABLO - 6'da, Türkiye ihracatının bölgesel dağılımı özetlenmiştir.

İhracatımız ABD, Avrupa ve diğer ülkeler başlıkları altında gösterilmiştir. 2015 yılı ihracatımızın bölgesel dağılımı aşağıdaki haritada görülmektedir.

HARİTA - 2: İhracatın Bölgesel Dağılımı (Milyar Dolar)

Kaynak: SASAD

GRAFİK - 3: İhracatın Sektörel Kırılımı

Kaynak: SASAD

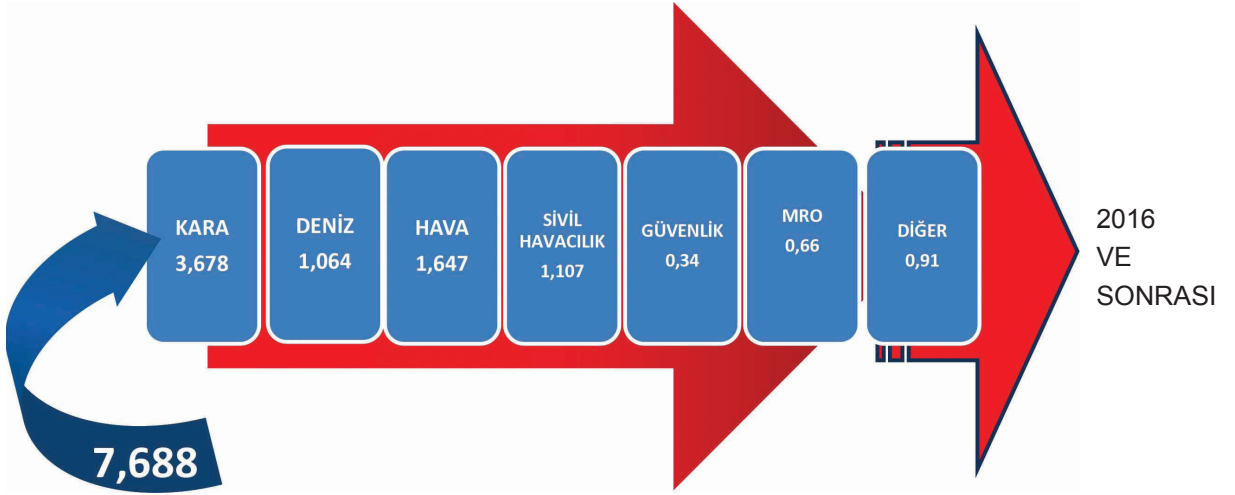
SASAD, 2015 yılı verilerinde ihracat 1,655 milyar dolar olarak yer almakla birlikte, bu rakama, yurt dışı döviz kazandırıcı hizmetler de ilave ederek Yurt Dışı Satış Gelirleri 1,929 milyar dolar olarak açıklamaktadır. Gümrük çıkış belgesi düzenlenmediği için yurt dışı döviz kazandırıcı hizmetlerin getirisi Savunma Sanayii İhracatçılar Birliği (SSİİ) tarafından ihracat verilerine dahil edilmemektedir.

GRAFİK - 4: Yurt Dışı Satış Gelirlerindeki Gelişim
Kaynak: SASAD

Alınan Siparişler

2014 yılında sektör oyuncularının sipariş defterlerine aldığı yeni siparişlerin tutarı 11 milyar dolar idi. Bu tutarda önemli bir gerileme (%27) olmuş ve alınan siparişler toplamı yaklaşık 8,00 milyar dolar civarında gerçekleşmiştir. En yüksek sipariş alınan teknoloji segmentinin ciro da olduğu gibi **Kara Platformları/Sistemleri** olduğu ve takiben **Hava Platformları (Askeri)** geldiği görülmektedir.

TABLO - 7: Alınan Siparişler (Milyar Dolar)

Kaynak: SASAD

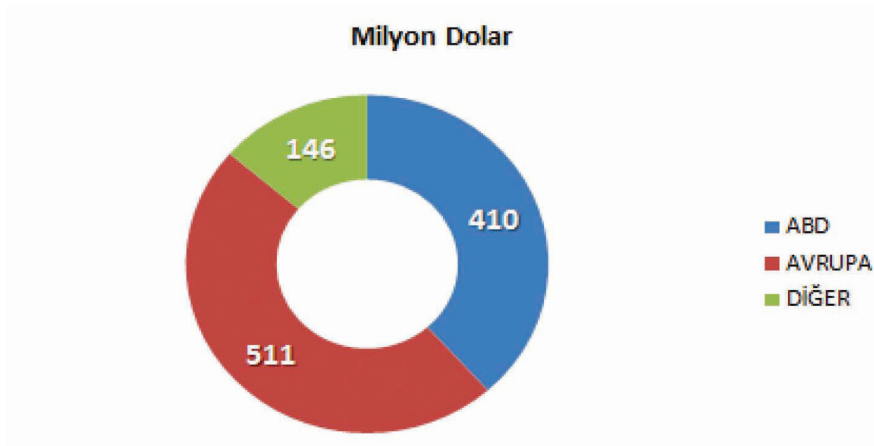
Diğer; Uzay, Sivil Bilişim, Lojistik Destek, Döviz Kazandırıcı Hizmet

İthalat

Sektör ürünlerinde yurt dışı girdi payının önemli ölçüde azalmaya başladığı ve toplam ithal edilen tutarın da her yıl düşme eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu gelişmede yerlileştirme çalışmalarının katkısı olduğu değerlendirilmektedir.

İthalat konusunda ülkelerin hassasiyeti bir bakıma doğru olmakla birlikte, ABD gibi bir ülkenin dahi ithalat sıralanmasında 8. sırada olduğu dikkate alındığında ithalat rakamının değerlendirmelerde pek de önemli bir kriter olduğu söylenemez.

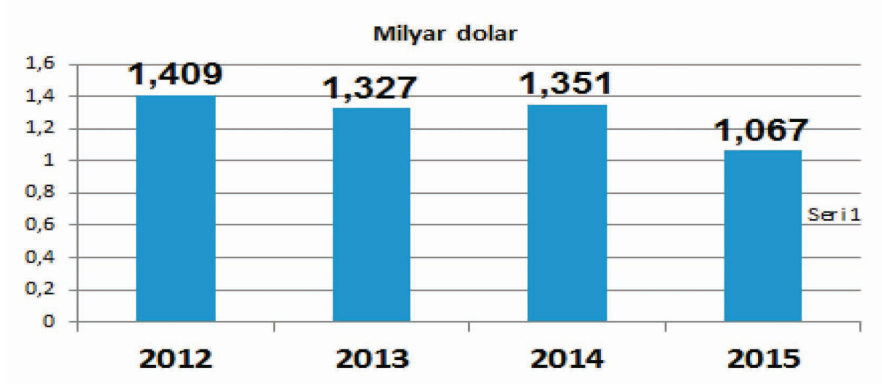
BÖLGESEL İTHALAT MİKTARLARI

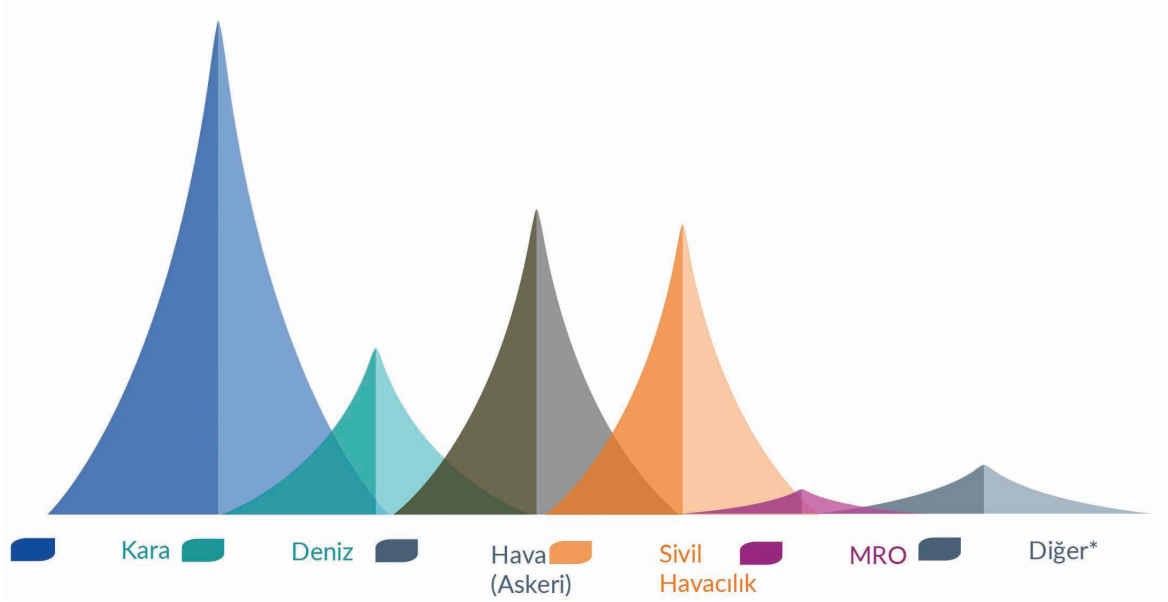
GRAFİK - 5: Bölgesel İthalat Miktarları

Kaynak: SASAD

İTHALATIN GELİŞİMİ

GRAFİK - 6: İthalatın Gelişimi (1,067 Milyar Dolar)
Kaynak: SASAD

GRAFİK - 7: İthalatın Alt Sektörler Bazında Dağılımı
Kaynak: SASAD

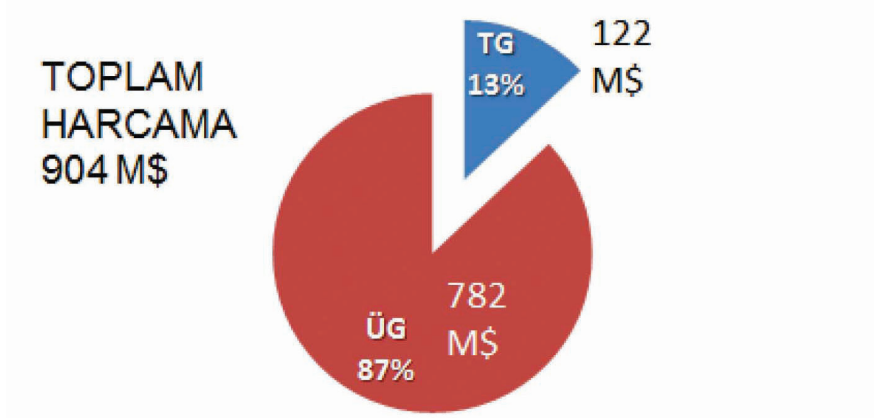
ARGE ve Teknoloji

Ürün ve Teknoloji Geliştirme (Ü&TG) harcamalarında sektör harcamalarının payı önceki yıla göre bir miktar düşmesine rağmen (%18), toplam harcamadaki payı %32 ile önemli bir seviyededir. Devlet finansmanının önceki yıla göre %14 artmış olması olumlu olup, desteğin artarak sürdüğünü işaret etmektedir.

Sektörün ürün ve teknoloji geliştirme harcamalarının önceki azalma eğiliminin tekrar artış yönüne dönmesi ileriye yönelik beklentileri olumlu olarak etkilemiştir. 2014 yılına göre 2015 Ü&TG harcamaları %2 artmıştır.

TEKNOLOJİ VE ÜRÜN GELİŞTİRME

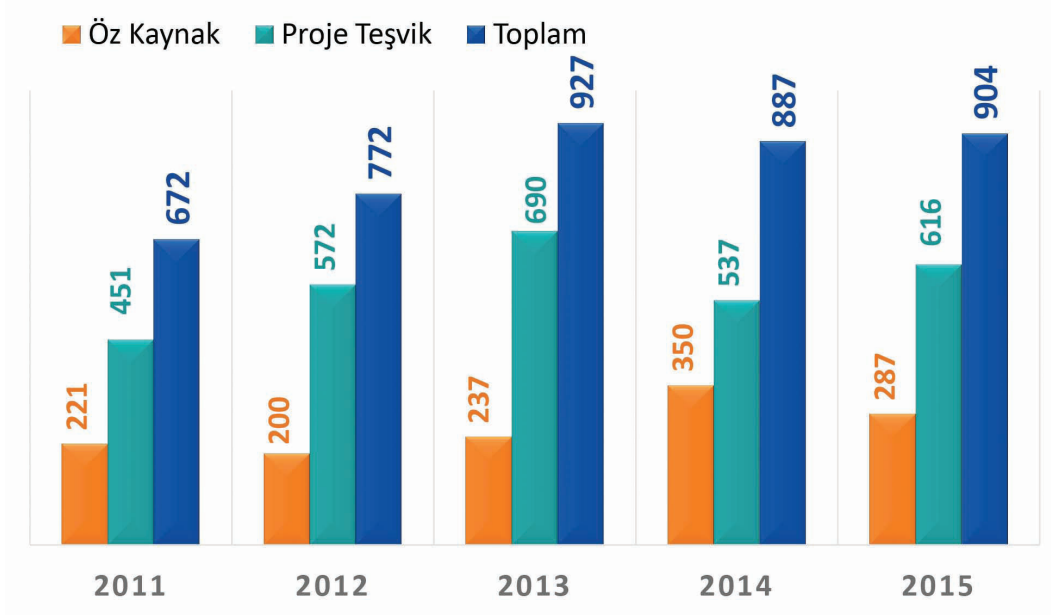
TG/ÜG

GRAFİK - 8: ÜG & TG Harcamaları
Kaynak: SASAD

ARGE kapsamında esas olan teknoloji geliştirilmesidir. Ancak, Türkiye uzun yıllar ARGE'yi ürün geliştirme ağırlıklı olarak kullanmıştır. Özgün ürünler ancak teknoloji geliştirmekle elde edilebilir ve dünya pazarlarında serbestçe rekabet edebilir. Gerçekte sektör bu alanda diğer sektörlere nazaran mukayese edilemeyecek kadar önemli harcamalar yapmaktadır.

2011 – 2015 döneminde ARGE harcamalarının gelişimi görülmektedir.

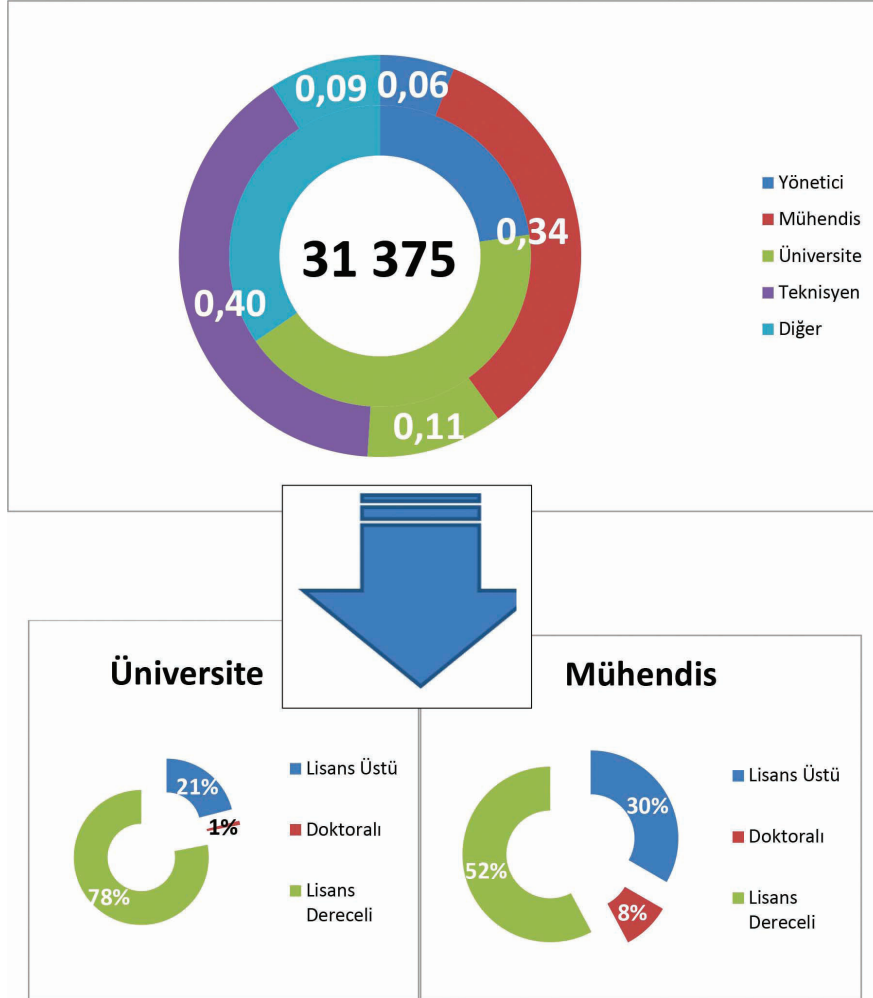

GRAFİK - 9: 2011 – 2015 ARGE Harcamalarının Gelişimi
Kaynak: SASAD

İstihdam

Sektörün nitelikli personel istihdamı, toplamda 31.375 kişidir. Mühendisler çalışanların %34'lük bir kısmına tekabül etmektedir ve bu durum tasarım ve geliştirme faaliyetlerinin yoğunluğuna bir işaret olarak yorumlanmaktadır. Sektör çalışan profili nitelikli ve akademik kariyer yapmış eleman istihdamına yönelimin olduğunu ortaya koymaktadır.

TSK işletmeleri çalışanı için sektör metrikleri dikkate alınarak bir öngörü yapılmıştır.

GRAFİK - 10: İstihdam

Kaynak: SASAD

IV.

GENEL DEĞERLENDİRME

Sektör verileri incelendiğinde;

1- CİRO

- Cironun önceki yılın çok az altında olduğu, son iki yıl verilerinde ciro artışında bir duraksamanın hatta küçük bir gerilemenin gözlemlendiği,
- Cironun oluşmasında ihracat tutarının önceki yıl seviyesinde gerçekleştiği, yurt dışı döviz gelirlerinin de yine yaklaşık önceki yıl seviyesinde olduğu,
- İç pazar satışlarının sektörün dinamikleri ile paralel bir gelişme içerisinde olmadığı görülmektedir.
- TSK işletmeleri satış hacmi için önceki yıllardaki tutar (650 milyon dolar) aynen yansıtılmıştır. Sivil havacılık bakım – onarım (Maintenance, Repair and Overhaul – MRO) faaliyetleri hakkında THY Teknik ve diğer servis sağlayıcı firma bilgileri elde edilemediği için raporumuzda yer almamaktadır.
- Bu tablo, sektörün kazandığı yetkinliklerin sürdürülmesi ve geliştirilmesi konusunda iç pazara yönelik talep geliştirici önlemlerin alınması gerektiğini göstermektedir. Ülkemizin SIPRI raporlarında 2015'in en çok silah satın alımında 7. sırada olduğu yıl görülen bu tablonun daha dikkatle değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Bu kapsamda TSK modernizasyonu ve envanter yenilemesi konusunda üretilecek projeler ile bütünleşik lojistik destek (Integrated Logistic Support) konusunun ilgili platformlarda etkin olarak konuşulması gereği değerlendirilmelidir. Ayrıca, yerleştirme ve yeni teknolojilerin geliştirilmesi konularında proje üretim temposunun artması gerektiği düşünülmektedir.

2- YURT DIŞI SATIŞ GELİRİ (YDSG)

- 2015 yılı yurt dışı satış gelirlerinde, önceki yıl verileri ile karşılaştırıldığında küçük bir pozitif gelişme görülmektedir. İhracat tutarı ise yaklaşık olarak benzer bir seviyede gerçekleşmiştir. İhracattaki ağırlıklı bölgenin ABD ve Avrupa'nın yanında, Orta Doğu, Pasifik-Güney Asya olması önemli bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. ABD ve Avrupa'ya ihracat daha çok off-set yükümlülüklerinin karşılanması çerçevesinde geliştiği bilinmektedir. Orta Doğu, Pasifik-Güney Asya ülkelerine yapılan ihracatın pazar geliştirme sonucu platform-sistem ve silah satışı olması nedeniyle, bu bölgedeki gelişme özel bir önem taşımaktadır. Ayrıca, sektörün Latin Amerika'da da bazı yeni sözleşmeler imzalaması pazar derinliğini artırmaktadır.

- Sektörün pazarlayabileceği özgün ürün çeşitliliği her yıl artmakta olup, önümüzdeki dönemlerde ihracatta olumlu gelişmelerin olacağı yönündeki öngörümüzü desteklemektedir. Özellikle Ortadoğu, Pasifik-Güney Asya ülkeleri ile Latin Amerika bu konuda sektör oyuncularımızın iş geliştirme ve pazar oluşturma çalışmalarını yoğunlaştıracağı bölgeler olacaktır.

3- ÜRÜN VE TEKNOLOJİ GELİŞTİRME (ÜG/TG)

- Ürün ve teknoloji geliştirme çalışmalarına tahsis edilen öz kaynakta düzenli bir artış görülmektedir. Ürün ve teknoloji geliştirme çalışmaları harcamalarının toplam ciro içerisindeki payı da yüksek bir oranda olup (%18), önceki yılın biraz üzerinde (%2) gerçekleşmiştir.
- Dışa bağımlılığı minimize edecek yerlileştirme çalışmaları ile teknoloji geliştirme faaliyetlerine ağırlık verilmesi gerekmektedir.

4- İSTİHDAM

- İstihdam konusunda toplanan veriler, önceki yıl verileri ile paralel görülmektedir. TSK tesisleri istihdam verileri elde edilemediği için, bu tesislerdeki istihdam için sektör metriklerine göre bir öngörü yapılmıştır. Sektörde iş hacminin genişlemesi ile istihdamda bir gelişmenin olabileceği net olarak görülmektedir.

V.

SEKTÖRÜN ÖNCELİKLİ SORUNLARI

Sorun 1

Savunma sanayine yönelik ihracat fonu ve kredi sistemi eksikliği

Açıklama

Türk Savunma Sanayii 2006 yılında 352 milyon dolar olan ihracatını, son 10 yılda yaklaşık 5 kat artarak, 2015 yılında 1.655 milyon dolar seviyesine yükselmiştir. Bu seviyedeki ihracat ile Türk Savunma Sanayii dünya savunma sanayi ürünleri ihracat sıralamasında 14. sırada yer almaktadır. Önümüzdeki yıllarda ülkemizi daha da yukarılarda göreceğimiz muhakkaktır.

Savunma sanayi ürünleri ihracatında rakibimiz olan gelişmiş ülkeler hedef pazarlarda uygun koşullarda kredili satış imkanları da sunabilmekte ve savunma bütçesi yeterli olmayan ülkelerde kredili satış paketine sahip çözümleri tercih edebilmektedir.

Daha önceki yıllarda bu konunun sunulması neticesinde Eximbank ile SSM arasında bir protokol imzalanmıştır. Ancak;

1. Eximbank tarafından sağlanan finansman/kredi desteğinin SAVUNMA AMAÇLI SİSTEMLER (silah taşımayan savunma sanayi ürün ve sistemler) için veriliyor olması,
2. Eximbank'ın kredi faiz oranının hedef ülkenin kredibilitesinin yanı sıra, Türkiye'nin temin ettiği kredi maliyetine bağlı olarak belirlenmesi, dolayısıyla piyasa faiz oranlarına göre cazip olmaması

Sebeplerinden dolayı firmalarımızın rekabet gücünü artıracak bir sonuç ortaya çıkmamıştır.

Çözüm Önerisi

Kredili satış yapılan ülkenin Türkiye ve Türk savunma sanayi ürünlerine bağımlılığının sağlanabilmesi ve bu hususun politik bir enstrüman olarak da ülkemiz tarafından kullanılabilmesi amacıyla hedef ülkelere tavizli ihracat kredisi imkanı sağlanarak ürün ve sistemlerimizin satışı desteklenmelidir.

Savunma sanayi ürünlerine/projelerine özgü ihraç kredi mekanizmasının oluşturulmasına yönelik Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile Hazine Müsteşarlığı arasında yürütülen pilot bir çalışma olduğu bilgisi alınmıştır. Bu çalışmanın en kısa sürede sonuçlandırılması ve uygulamanın yaygınlaştırılması için gerekirse Ekonomi Bakanlığı'nın teşvik mekanizmaları içerisine ihracat kredisi taviz sübvansiyonu gibi bir destek eklenerek gerekli sistematüğün oluşturulması talep edilmektedir.

İlgili Kurumlar

Ekonomi Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı

Sorun 2

Yurtiçi ve yurtdışı fuar katılımlarında savunma sanayisi firmalarına sağlanan teşviklerin artırılması

Açıklama

Yüksek teknolojlili stratejik öneme haiz ürünlerin sergilendiği savunma sanayi fuarlarında fuar alanı kiralama ücretleri oldukça yüksek olup, 40-50 metrekarelik bir alanda, gerçek boyutlarda ürün sergilemeden, katılım sağlansa bile 100.000 dolar seviyesinde kira ücretleri doğmaktadır. Uçak, helikopter, tank, zıhlı araç gibi büyük boyutlu ürünlerin sergileneceği bir katılımda ise bu rakam çok rahat 1.000.000 dolar seviyelerine çıkabilmektedir.

Hali hazırda Ekonomi Bakanlığımız tarafından yurtdışı fuarlar için sağlanan teşvik fuar başına 15.000 dolar, eğer fuar prestij kategorisindeyse teşvik miktarı 50.000 dolara kadar çıkmaktadır.

Benzer şekilde, ülkemizde 2 yılda bir gerçekleştirilen IDEF Uluslararası Savunma Sanayi Fuarı da Dünya'nın önde gelen savunma fuarları arasına girmiş, prestijli bir fuardır. Ancak, IDEF için devletimiz tarafından sağlanan teşviklerin söz konusu fuarın niteliğine uygun seviyede olmadığını değerlendirmekteyiz.

Çözüm Önerisi

Ülkemizin gücünün ve kalkınma seviyesinin göstergesi durumunda olan savunma sanayimizin ülkemizi dünya çapında en üst seviyede tanıtmaya fırsatı elde ettiği yurtiçi ve yurtdışı fuarlarda sağlanan teşvik tutarının;

- 100 metrekare altındaki stand alanları için 100.000 dolar,
- 100 metrekare üzerindeki stand alanları için 200.000 dolar,
- Gerçek ürünlerin sergilendiği katılımlarda ise stand alanından bağımsız olarak 1.000.000 dolara kadar artırılması,

Ayrıca, IDEF'in de prestijli yurtdışı fuarlarla aynı kategoride değerlendirilip bu kategorideki fuarlar gibi desteklenmesi talep edilmektedir.

İlgili Kurumlar

Ekonomi Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı

Sorun 3

Kamu İhale Kanunu'nda yerli üretici aleyhine haksız rekabetin giderilmesi

Açıklama

Kamu İhale Kanunu'nda rekabetin yerli üretici lehine desteklenmesi amacıyla hizmet ve yapım işlerinde yerli istekli lehine %15 fiyat avantajı SAĞLANABİLECEĞİ, benzer şekilde mal alımlarında da "Yerli Malı" teklif eden istekliler lehine yine %15 fiyat avantajı SAĞLANABİLECEĞİ belirtilmiştir.

Ancak, Yerli Malı teklif edenler için fiyat avantajı sağlanması zorunluluğu belirtilmediği için söz konusu avantajın uygulanmadığı,

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından orta ve yüksek teknolojlili sanayi ürünleri listesi çalışmaları neticelendirilemediğinden bu kategorideki Yerli Malı ürünler için belirtilen %15 fiyat avantajı sağlanması zorunluluğunun da uygulanmadığı tespit edilmiştir.

Çözüm Önerisi

Kamu alımlarında yerli malı teklif eden yerli istekliler ile özel imalat süreci gerektiren alımlarda, Türkiye'de üretimi gerçekleştirecek yerli istekliler lehine %15 oranına kadar fiyat avantajı sağlanmasına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı uygulanmalı ve yerli katkı oranı teşvik edilerek katkı oranında avans verilmelidir.

İlgili Kurumlar

Kamu İhale Kurumu, Maliye Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
Dumlupınar Bulvarı No:252
Eskişehir Yolu 9. Km. 06530 Çankaya / ANKARA
www.tobb.org.tr